

OVIDIU LAURENȚIU ROȘU, Comunitatea de Avere a fostului Regiment grăniceresc româno-bănățean Nr. 13 din Caransebeș, Editura Cosmopolitanart, Reșița, 2010, 364 pagini text, 59 pagini anexe.

Carmen Maria NEUMANN
Muzeul Județean de Etnografie și al
Regimentului de Graniță Caransebeș

Cartea constituie o introducere, accesibilă tuturor, într-un subiect deosebit de interesant, cel al Comunității de Avere, instituție care avea rolul de administrare al proprietăților bunurilor deținute de fostul Regiment grăniceresc româno-bănățean nr. 13 din Caransebeș.

Structurată în trei capitole, cartea oferă o privire de ansamblu asupra evoluției Comunității de avere din Caransebeș în cei 81 de ani de existență.

Primul capitol, „Organizarea și evoluția Comunității de Avere”, cuprinde, la rândul lui, cinci subcapitole.

Regimentul Confiniar româno-bănățean Nr.13 din Caransebeș este precursor al Comunității de Avere. Organizarea graniței bănățene a fost cuprinsă în programul de reforme promovate de monarhia austriacă. În anul 1767 s-a înființat la Caransebeș Regimentul de graniță.

În acest subcapitol sunt prezentate și avantajele pe care le-au avut grănicerii, printre altele, merită amintit construcția școlilor și rezultatele deosebite obținute de copiii grănicerilor. Odată cu slăbirea puterii Imperiului Otoman, sistemul defensiv al graniței militare nu a mai avut utilitate. Desființarea graniței militare a debutat prin dispozițiile imperiale din 19 august 1869 și din 31 ianuarie 1870 (pp. 21-31).

Comunitatea de Avere a fostului Regiment de graniță a fost înființată în anul 1879. Instituția era condusă de organe alese dintre locuitorii celor 94 de comune grănicerești, format din Președinte, Comitet și Adunare Generală. Alături de Statute care stabileau principiile fundamentale în baza cărora funcționa Comunitatea de Avere, regulamentele au contribuit la reglementarea activității de conducere, organizare, administrarea și funcționarea acesteia (pp. 31-61).

Organele de conducere alese erau formate din Reprezentanță și un Comitet format dintr-un președinte, patru membri, organele administrative de specialitate, serviciul tehnic, serviciul financiar (pp. 61- 103).

Aspectul financiar a fost unul de maxim interes atât pentru cei care gestionau resursele, dar și pentru cele 94 de comune grănicerești, asupra cărora se răsfrângeau direct bebeficiile averii comune (pp. 120-137).

Controlul statului era foarte pronunțat și s-a extins asupra tuturor actelor Comunității de Avere, scopul fiind prevenirea abuzurilor și înlăturarea suspiciunilor, care au apărut în jurul gestionării averii. Un aspect demn de semnalat pentru ilustrarea devotamentului foștilor grăniceri față de clasa politică, este rezistența organizată, de la mijlocul anului 1947, în Munții Banatului (pp. 120-136).

Capitolul II, intitulat *Exploatarea produselor principale, secundare accesorii și regenerarea complexelor forestiere*, este dedicat organizării celor cinci ocoale silvice din Bozovici, Orșova, Teregova, Caransebeș și Ohaba Bistra. În cele cinci subcapitole

problemele abordate de autor se referă la exploatarea suprafețelor forestiere prin arendare (pp. 137-173), la exploatarea produselor lemnoase în regie proprie (pp. 173-189).

Ca proprietari ai Comunității de Avere, cetățenii aveau dreptul la unele produse accesorii: piatră, nisip, fânul pentru furaje, frunza moartă, pentru așternut, fructe forestiere și plante medicinale (pp. 173-389). Protecția Complexelor forestiere a fost o problemă importantă, care a stat în atenția Comunității de Avere (pp. 225-244). În continuare sunt prezentate unele aspecte referitoare la reforma agrară din anul 1921 și efectele acesteia asupra teritoriului Comunității de Avere (pp. 244-260).

Capitolul III, *Comunitatea de Avere din Caransebeș și societatea din sudul Banatului*. Acest capitol ne prezintă, în cele șase subcapitole, beneficiile forestiere primite de către coproprietarii împăduriți, care aveau dreptul la: lemne de foc, de construcții și de lucru, pășunatul în păduri (pp. 260-272). *Acordarea ajutoarelor individuale și colective*, în acest subcapitol sunt prezentate aspecte concrete, de acordare a ajutoarelor individuale urmașilor foștilor grăniceri și cele colective, comunităților împădurite, de pe raza fostului Regiment confiniar româno-bănățean (pp. 272-285).

Existența Comunității de Avere din Caransebeș în zona fostei granițe militare, prin organizarea de cursuri practice, publicarea de articole de specialitate, construirii căilor ferate, în domeniul vieții economice sau prin sprijinirea ridicării unor monumente ale eroilor, prin ajutorarea muzeelor, a fost un factor important în dezvoltarea economică și culturală în fosta graniță militară (pp. 285-300).

Una dintre cele mai însemnate realizări ale Comunității de Avere pe tărâm cultural a fost înființarea și susținerea, timp de trei decenii, a internatului „Traian Doda” care asigura cazarea și hrana fiilor împăduriților, care se pregăteau să urmeze studiile superioare (pp. 300-317). Contribuția la dezvoltarea învățământului și la susținerea materială a elevilor s-a materializat printr-o diversitate de modalități, de la cumpărarea de cărți sau de instrumente muzicale, până la acordarea de bani pentru construcțiile școlare (pp. 317-337).

Deviza sub care comunitatea a funcționat a fost ridicarea materială și culturală a localităților graniței militare. Pe lângă alte activități economice, sociale, școlare, culturale sau spirituale, instituția s-a implicat în promovarea și dezvoltarea turismului a acestei părți a Banatului, facilitând excursiile pentru cei interesați din afara teritoriului grăniceresc (pp. 337-351).

Cartea este deosebit de importantă, ne oferă posibilitatea de a afla activitatea Comunității de Avere felul în care personalitățile și reprezentanții ei s-au implicat în viața cetățenilor și sprijinul pe care le-au acordat acestora.